

Brzezińska, Jadwiga

Z działalności Zespołu Sekcji Historii Farmacji Polskiego Towarzystwa Farmaceutycznego

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 31/3-4, 940-942

1986

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

uczonego nie pomniejsza wcale wielkości zasług i znaczenia jego wkładu w rozwój historii botaniki w Polsce.

Ostatnim z omawianej grupy referatów a trzecim z kolei, był referat dr. M. Ziemińskiej-Tworzydło: Profesor Mikołaj Kostyniuk jako naukowiec, dydaktyk i popularyzator. W pełnym osobistych wspomnień wystąpieniu prelegentka nakreśliła sylwetkę swego mistrza nie tylko w aspektach uwidoczniionych w tytule referatu, ale również jako człowieka. Mocno podkreślony został w referacie purystyczny stosunek prof. Kostyniuka do języka — cecha rzadko dziś spotykana. Zarysowany w referacie obraz tego wybitnego paleobotanika uzupełniły w dyskusji swymi wypowiedziami doc. Maria Reymanówna, dr Zofia Jończyk-Kopikowa i prof. Andrzej Środoń.

Na marginesie niniejszej relacji warto może przypomnieć, że na dzień wcześniej, tj. 14 listopada 1985 r., odbyło się — połączone niejako z prezentowanym „Spotkaniem”, w tej samej sali Konferencyjnej Instytutu Botaniki PAN — uroczyste posiedzenie Krakowskiego Oddziału PTB dedykowane pamięci dra Jerzego Lilpopa (w 40. rocznicę śmierci). Temu wybitnemu paleobotanikowi, działaczowi ochrony przyrody i oddanemu kustoszowi zbiorów Muzeum Fizjograficznego PAU w Krakowie poświęcono dwa referaty. W pierwszym doc. Zbigniew Wójcik zaprezentował sylwetkę uczonego i jego dorobek. Drugi referat, przygotowany i wygłoszony przez doc. Marię Reymanównę, ukazał dra Jerzego Lilpopa jako paleobotanika. To rocznicowe wydarzenie Krakowski Oddział PTB połączył z odnowieniem grobu Jerzego Lilpopa na Cmentarzu Rakowickim.

Zbigniew Mirek
(Kraków)

Z DZIAŁALNOŚCI ZESPOŁU SEKCJI HISTORII FARMACJI POLSKIEGO TOWARZYSTWA FARMACEUTYCZNEGO

Zespół Sekcji Historii Farmacji PTFarm. działa pod kierunkiem doc. dra hab. Henryka Pankiewicza, a sekretariat prowadzi dr Wacław Jaroniewski. Do Zespołu należy ok. 300 historyków farmacji, zrzeszonych w 13 sekcjach przy terenowych Oddziałach Polskiego Towarzystwa Farmaceutycznego.

Na zebraniach poszczególnych sekcji wygłaszane są referaty, inspirowana jest działalność naukowa członków, omawiane są starania dotyczące gromadzenia i zabezpieczania zabytków farmaceutycznych oraz dokumentacji z dziejów farmacji. Prowadzone są także inne akcje z zakresu tej dyscypliny.

Zarząd Zespołu Sekcji Historii Farmacji, wspólnie z Akademią Medyczną w Łodzi, zorganizował w dniu 16 czerwca 1984 r. sesję naukową z okazji 100. rocznicy urodzin prof. dra J. Muszyńskiego, w której wzięli udział nie tylko członkowie Sekcji, ale również wychowankowie Profesora i koledzy. Ponadto wielu członków sekcji uczestniczyło w następujących imprezach o problematyce historycznej: 1) w sesji historycznej, zorganizowanej przez Polskie Towarzystwo Historii Medycyny i Farmacji w Łańcucie (24—26 maja 1985), poświęconej problemom dziejów szkolnictwa medycznego; 2) w sesji w Ciechanowcu (23 czerwca 1984 r.) pt. *Tradycje polskiego zielarstwa* — z okazji otwarcia Muzeum Zielarstwa tamże; 3) w kursokonferencji w Bydgoszczy, poświęconej utworzeniu Zespołu dla opracowania *Słownika Biograficznego Farmaceutów* (17—18 grudnia 1984); 4) w konferencji aptek szpitalnych w Koszalinie (3—4 maja 1984), gdzie referat wprowadzający miał charakter historyczny; 5) ponadto w zebraniach Polskiego Towarzystwa Historii Medycyny i Farmacji, Zespołu Historii Farmacji PAN i innych.

Członkowie Sekcji Historii Farmacji PTFarm. prowadzą ożywioną działalność badawczą. Swoje prace prezentują na zebraniach oraz konferencjach naukowych, drukują na łamach „Farmacji Polskiej” i „Archiwum Historii Medycyny”. Wiele osób ma otwarte przewody doktorskie, a pięć osób — przewody habilitacyjne. Na ukończeniu jest podręcznik pt. *Zarys deontologii farmaceutycznej*, której autorami są: dr Stefan Rostański i dr Dionizy Moska. Natomiast dr Bazyli Leszczyłowski podjął starania o wdrożenie prac nad opracowaniem *Słownika Biograficznego Farmaceutów*. W tym celu odbyło się specjalne szkolenie osób, mających pracować nad tym tematem.

Dużą aktywność przejawili członkowie Sekcji Historii Farmacji w zakresie zabezpieczenia zabytków farmaceutycznych i organizacji placówek muzealnych. Dzięki tym staraniom już 8 ośrodków w Polsce posiada farmaceutyczne zbiory muzealne: 1) w Łodzi dobrze się rozwija placówka muzealna przy Wydziale Farmaceutycznym Akademii Medycznej, zapoczątkowana przez prof. dra R. Rembielińskiego, a wzbogacona następnie przez doc. dra hab. H. Pankiewicza. Uzyskała ona w końcu 1983 r. formalnie status Pracowni Historii Farmacji i Muzeum; 2) w Lublinie utworzono w 1983 r. Gabinet Historii Farmacji przy Akademii Medycznej, a w 1984 r. otwarto zabytkową aptekę przy Bramowej 2/8; 3) w Warszawie od 1982 r. prowadzone były starania zapoczątkowane przez doc. dr hab. B. Kuźnicką i prof. dra H. Bukowieckiego, o utworzenie Muzeum Farmacji przy Wydziale Farmaceutycznym Akademii Medycznej. W 1984 r. dzięki poparciu Cefarmu i Oddziału Warszawskiego zorganizowane zostało Muzeum Farmacji przy ul. Marszałkowskiej, którego twórcą i kustoszem jest dr Teodor Kikta. Uroczystość otwarcia tego Muzeum odbyła się w styczniu 1985 r.; 4) w Katowicach dr Dionizy Moska prowadzi energiczną działalność, chcąc uruchomić Muzeum Farmacji przy Wydziale Farmaceutycznym Akademii Śląskiej. Podstawę zbiorów tego Muzeum stanowią eksponaty i księgozbiór, zgromadzone przez dra Franciszka Nowaka, który zmarł w 1983 r. Zbiory te przekazała wdowa po dr. F. Nowaku; 5) we Wrocławiu została podjęta decyzja o przekazaniu starej kamieniczki przy Kurzym Targu nr 4 — będzie się w niej mieścić Muzeum Farmacji Wydziału Farmaceutycznego AM. Obiekt ten poddawany jest obecnie zabiegom konserwatorskim, a zgromadzone liczne eksponaty czekają na otwarcie Muzeum; 6) w Białymstoku utworzone zostało Muzeum Pamiątek Farmaceutycznych, którego organizatorem była mgr Irena Kałaur. Istnieje też ścisła współpraca z Muzeum w Tykocie, zasobnym w muzealia farmaceutyczne. W Ciechanowcu Dział Zielarski tamtejszego Muzeum Rolnictwa, utworzony w 1984 r., znajduje się pod patronatem Polskiego Towarzystwa Farmaceutycznego, który wyposażył go w wiele eksponatów; 7) w Gdańsku, przy Aptece Ratuszowej na Starym Mieście, działa Izba Muzealna, której organizatorem był dr Aleksander Drygas; 8) największe Muzeum Farmacji w Polsce, w Krakowie, czeka na koniec remontu kamienicy przy ul. Floriańskiej, by przenieść się z ciasnego lokalu przy ul. Basztowej. Ponadto w Bieczu znajduje się bogato wyposażony dział farmaceutyczny tamtejszego Muzeum regionalnego, który zajmuje cały budynek zabytkowej apteki.

Zarząd Zespołu inspirowuje i koordynuje działalność sekcji terenowych, patronuje różnym inicjatywom, podjętym przez członków czy sekcje. Ma pewne osiągnięcia w zakresie pozyskiwania odznaczeń.

Dzięki inicjatywie i staraniom przewodniczącego Zespołu — doc. dra hab. H. Pankiewicza — został przyznany pośmiertnie Medal Łukasiewicza prof. Stanisławowi Konopce za wybitne zasługi dla polskiej farmacji. Było to pierwsze w historii tego medalu nadanie pośmiertne. Przekazanie medalu małżonce profesora, Jadwidze Konopce, miało bardzo uroczystą oprawę. Odbyło się ono na specjalnym spotkaniu w lokalu PTFarm. w Warszawie.

Dzięki staraniom przewodniczącego Zarządu Zespołu został odznaczony Medalem Akademii Medycznej w Łodzi prof. dr Wolfram Kaiser z Halle z okazji 15-lecia współpracy naukowej Łódzkiej Sekcji Historii Farmacji z historykami farmacji z uniwersytetu w Halle.

W okresie sprawozdawczym wielu historyków farmacji uzyskało odznaczenia państwowe bądź resortowe czy regionalne. W grudniu 1984 r. miała miejsce w Warszawie uroczystość jubileuszowa czasopisma „Farmacja Polska”. Przez 40 lat swego istnienia zamieściło ono na swoich łamach wiele prac z zakresu historii farmacji, a także prowadziło dział kronikarski. Z tej okazji zostało wyróżnionych wielu korespondentów i recenzentów tego pisma, m.in. historyków farmacji.

Dzięki pomocy Zrzeszenia PZF Cefarm zrealizowano cykl filmów o zabytkach aptekarstwa polskiego. Kontynuowana była akcja popularyzacji ochrony od zniszczenia różnych przedmiotów zabytkowych aptekarstwa.

Można zatem stwierdzić, że działalność Zespołu Sekcji Historii Farmacji w okresie sprawozdawczym była owocna i pełna zaangażowania.

Jadwiga Brzezińska
(Kołobrzeg)

HISTORIA ZAKŁADU PRZEMYSŁOWEGO — WIELKIEGO PRZEDSIĘWZIĘCIA INŻYNIERSKIEGO

Historia poszczególnych zakładów przemysłowych oraz wielkich budów stanowi temat, który budzi coraz szersze zainteresowanie zarówno z uwagi na wartości społeczne dla określonych środowisk zawodowych, jak i znaczenie w zakresie gromadzenia i utrwalania materiałów informacyjnych dla prac nad dziejami przemysłu i techniki.

Mając na celu pogłębianie tego zainteresowania, a przede wszystkim rozwój opracowań w omawianej dziedzinie, Polskie Towarzystwo Historii Techniki ogłosiło u schyłku 1984 r. konkurs pod hasłem: „Historia zakładu przemysłowego — wielkiego przedsięwzięcia inżynierskiego opracowana w latach 1944—1984”. Zadaniem konkursu było więc nie tylko inspirowanie nowych opracowań, lecz równoległe zebranie i ocena możliwie reprezentatywnego zbioru opracowań powstałych w latach powojennych.

Konkurs miał charakter otwarty: opracowania zgłaszali autorzy, zainteresowane zakłady produkcyjne, przedsiębiorstwa, instytucje i uczelnie, członkowie i komórki organizacyjne stowarzyszeń naukowo-technicznych i oczywiście członkowie Polskiego Towarzystwa Historii Techniki. Regulamin konkursu umożliwił udział zarówno prac wydanych drukiem, w tym w formie powielonej, jak i przedstawionych w maszynopisie, a nawet rękopisie (były tego typu opracowania z grupy niezmiernie starannie prowadzonych kronik zakładowych np. *Kronika Rejonu Dróg Publicznych w Krakowie*). Objętość prac nie była ograniczona.

Rezultaty konkursu należy ocenić jako bardzo pozytywne i to nie tylko z powodu liczby nadesłanych prac (łącznie 169), która przekroczyła początkowe oczekiwania. Wśród tych prac wiele wyróżniało się wysokim poziomem merytorycznym i zawartością informacyjną — tak, że Jury, pracujące pod przewodnictwem prof. dra Jana Pazdura musiało poświęcić wiele czasu na wytypowanie kandydatów do nagród.

Po kolejnych eliminacjach Jury postanowiło przyznać:

I nagrodę, w wysokości 50 tys. zł: J. Gramatyce, Z. Kozłowskiemu, W. Musielakowi, L. Pluteckiemu i L. Wojnowskiemu za pracę: *Bełchatów — wykorzystana szansa*;